

УДК 364-4-322:37]:004

Коваленко Інна,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, старша наукова співробітниця
відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти,
Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В.О. Сухомлинського НАПН України, Україна

Inna Kovalenko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Senior Research Fellow at the Department of Scientific
Information and Analytical Support of Education,
State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine
named after V.O. Sukhomlynskyi NAES of Ukraine, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-5633-0234>

i_artemenko@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ШКОЛИ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

CREATION FEATURES OF A VOLUNTEER SCHOOL IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION

Актуальність проблеми дослідження. В умовах повномасштабної збройної агресії Росії проти України волонтерський рух прийняв на себе чимало викликів, що пов'язані зі Збройними Силами; людьми, які опинились на окупованих територіях; внутрішньо переміщеними особами; соціально незахищеними верствами населення.

Однак під час світової пандемії та карантинних обмежень з'явилась і розповсюдилась нова форма волонтерства – онлайн-волонтерство. Нині волонтери вже можуть використовувати свої комп'ютери або навіть телефони, надаючи підтримку в онлайн-форматі. Онлайн-волонтерство має багато спільного із традиційними формами волонтерства, тому такий хід подій є логічним у ситуації цифрової трансформації суспільства.

Отже, нині саме волонтерський рух є силою, на яку спирається українська державність незалежно від його форм і видів.

Метою дослідження є визначення особливостей створення школи волонтерів в умовах цифрової трансформації.

Основні результати дослідження. Наукові дослідження стосовно даної проблеми були сконцентровані на таких аспектах: технології залучення та підготовки молоді до волонтерської діяльності (О. Безпалька, Р. Вайноли, А. Капської, Т. Лях, В. Петрович, Т. Спіріна, О. Міхеєва); особливості роботи волонтерів у центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (О. Кузьменка, Н. Романової, С. Толстоухової).

Волонтерство (від лат. *volontarius* – воля, бажання; англ. *voluntary* – добровільний, доброволець, йти добровільно) – добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги [2, с. 124].

Волонтерська допомога – робота та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами та волонтерськими організаціями [там само, с. 125].

У Законі України «Про волонтерську діяльність» зазначено, що «волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги» [3].

Нині інститут волонтерства набув значного поширення у багатьох країнах світу, стаючи значущим ресурсом розвитку суспільства. У зв'язку із цим значно розширився перелік видів волонтерської діяльності, яких нині, на думку експерта у питаннях організації волонтерської діяльності, члена Асоціації волонтерських центрів Ю. Сіленко, виокремлюється дев'ять [1].

Соціальне волонтерство – це допомога самотнім ветеранам, допомога дітям, робота з тією категорією людей, яку прийнято називати соціально незахищеними.

Спортивне волонтерство – це волонтерство під час міжнародних спортивних змагань. У цьому волонтерстві важливі особливі компетенції волонтера – знання іноземної мови, знання певного виду спорту, толерантність, відкритість до світу, бажання спілкуватися з різними людьми.

Культурне волонтерство або *арт-волонтерство*. – це волонтерство під час культурних міжнародних заходів.

Екологічне волонтерство. Діяльність волонтерів спрямована на захист флори і фауни.

Донорство. Якщо розглядати донорство як волонтерство, не лише як здачу крові безпосередньо, але й як великий просвітницький блок – то, звичайно, волонтери тут дуже потрібні. Коли люди починають дізнаватися і розуміти предмет, вони починають по-іншому до нього ставитися. У нас дуже часто не вистачає донорів саме тому, що люди або бояться, або не знають про донорство.

Подієве або евент-волонтерство. Волонтери беруть участь у великих подіях: фестивалях, форумах, окремих великих міських проектах.

Корпоративне волонтерство – напрям, пов'язаний із компаніями, які готові включатися в добровільчу діяльність, залучаючи своїх співробітників у неробочий час.

Волонтерство громадської безпеки – вузький, унікальний напрям, який пов'язаний із діяльністю під час природних та екологічних катастроф. Тут важливо, щоб волонтери розуміли, на що вони йдуть, і були підготовленими, навченими. Існують спеціальні програми, які готують волонтерів громадської безпеки. Вони практично відіграють роль «акредитації».

Медіаволонтерство – це компетенції, знання і навички, які людина готова застосувати для того, щоб розповісти про волонтерство іншим людям. Це фотографи, журналісти, люди, популярні в соціальних мережах, дизайнери. Не зважаючи на те, що представники даного виду волонтерства допомагають організаторам волонтерської діяльності – волонтерським центрам, благодійним фондам, добровільним волонтерським рухам. Цей вид волонтерства набуває все більшої популярності.

Основні причини, через які люди стають волонтерами: бажання творити добро; можливість змінити щось у своєму житті та у житті інших людей; можливість отримати неоціненний досвід, який може стати в нагоді у повсякденному житті; робота у команді, спілкування з однодумцями, нові знайомства, постійні контакти із цікавими людьми; бажання знайти застосування своїм талантам, силам і здібностям; можливість переглянути країну, подорожуючи з волонтерськими загонами.

Нині вимогою до волонтерської роботи є їхня сертифікація, наприклад, у [Законі України «Про волонтерську діяльність»](#) у ст. 7 «Волонтери, їхні права та обов'язки» зазначено про необхідність проходження волонтером підготовки та перепідготовки та отримання посвідчення волонтера [3].

Отже, на що має бути зорієнтована така підготовка і перепідготовка волонтерів і яких видів волонтерства стосуватись?

Така підготовка має враховувати всі складники волонтерської діяльності.

Перший складник волонтерської діяльності – мотиваційний. Волонтер має бути вмотивованим до роботи з певною категорією споживачів соціальних послуг. У даному контексті дуже важливо визначитись із видом волонтерства.

Наступний складник волонтерській діяльності – когнітивний, до якого відносять знання зі психологічних особливостей категорії клієнтів, на яку спрямована діяльність волонтера (комунікаційні особливості, ризики психічних захворювань, інтереси й потреби людей, з якими він буде працювати, особливості їх пізнавальних процесів). Знання основних етапів процесу спілкування: моделювання спілкування зі споживачем послуг у процесі підготовки до безпосередньої діяльності; організація безпосереднього спілкування зі споживачем послуг у період початкової взаємодії з ним; управління спілкуванням у соціально-педагогічному процесі; аналіз реалізованої системи спілкування [2, с. 114].

Ще один складник волонтерської діяльності – практичні навички.

Якщо його цікавить саме викладацька діяльність в умовах університету третього віку, добре було б, щоб він володів комп'ютерною грамотністю чи сучасними прикладними методиками (декупаж, Парчмент Крафт, Плетіння з газетних трубочок, Амігурумі, Темарі, Зардозі, Фуросікі тощо), міг викладати іноземну мову. Студент-волонтер має володіти комунікативними навичками та навичками викладацької діяльності.

Висновки. Отже, підготовка волонтерів має орієнтуватись на вид волонтерства і спрямовуватись на ті знання й навички, що актуальні саме для конкретного виду волонтерської діяльності.

Список використаних джерел

1. [Белишев О. В.](#) Волонтерство у світі інформаційних технологій: поняття, характерні особливості та види. *Філософські обрії*. 2019. Вип. 42. С. 180–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FiloFilo_2019_42_46
2. Лях Т. Л. Волонтерство. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ ; Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.

3. Про волонтерську діяльність : Закони України від 05.03.2015 №246 VIII станом на 15 жовтня 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3236-17#Text> (дата звернення 15.10.2023)

References

1. Bielyshev, O. V. (2019). Volonterstvo u sviti informatsiinykh tekhnolohii: poniattia, kharakterni osoblyvosti ta vydy [Volunteering in the world of information technologies: concepts, characteristics and types]. *Filosofski obrii [Philosophical horizons]*, 42, 180-184. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/FiloFilo_2019_42_46 [in Ukrainian].

2. Liakh, T. L. (2012). *Volonterstvo. Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Volunteering. Encyclopedia for specialists in the social sphere]*. Kyiv; Simferopol: Universum [in Ukrainian].

3. *Pro volontersku diialnist [About volunteering]*: Zakony Ukrainy vid 05.03.2015 №246 VIII stanom na 15 zhovtnia 2023. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3236-17#Text> [in Ukrainian].